NAŠA KULTURA U NAŠEM MJESTU

Vodič po manjinskim točkama u lokalnim zajednicama

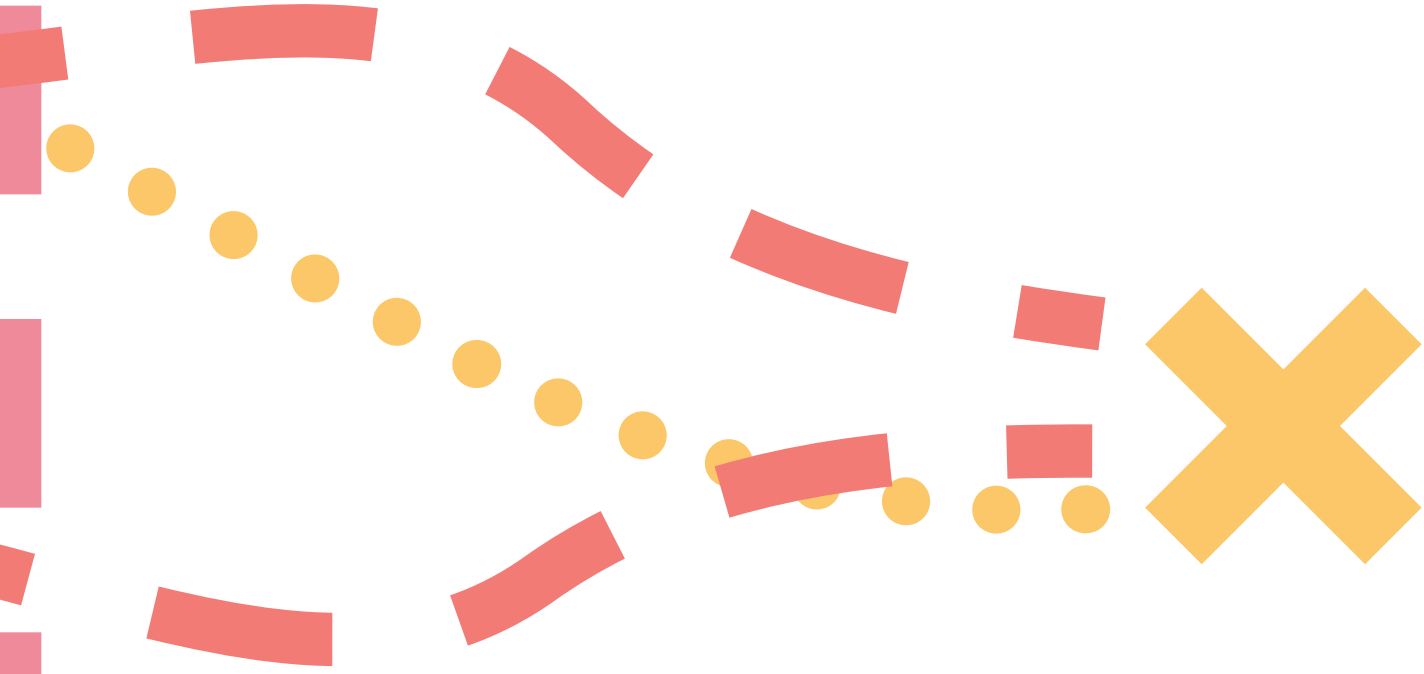

MANJŠINSKA MLADINOTEKA

BURJA
KULTURNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD

Erasmus+

Naslov: Naša kultura u našem gradu, vodič po manjinskim točkama u lokalnim zajednicama

Izdavač: Zavod Burja Rimske Toplice, 2020., www.zavod-burja.si

Fotografije: HKPD Matija Gubec, Udruga Studio B, Zavod Burja

Oblikovanje: Paolo Pelesk

www.zavod-burja.si/manjsinska-mladinoteka/

Brošura je nastala u sklopu programa Erasmus+, KA2 Suradnja za inovacije i razmjenu dobrih praksi, KA205 Strateška partnerstva na području mladih.

Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost autora i ni na koji način ne smatra se stavovima Europske komisije.

Mladi mještani Tavankuta, Nove Gradiške i Celja proučili su svoju lokalnu zajednicu. U lokalne turističke mape uvrstili su nekoliko povijesnih i sadašnjih točaka manjinske kulture, koje vrijedi istražiti dok ste u posjeti tim krajevima.

TAVANKUT

Tavankut je tipično sjeverno-bačko panonsko selo, jugozapadno od grada Subotice na plodnoj Bačkoj ravnici koja graniči s Mađarskom na sjeveru. Tla Tavankuta su pijesak, nekada dio Panonskog mora, te les (crnica), a žitelji se pretežito bave intenzivnim poljodjelstvom, voćarstvom i vinogradarstvom, a razvijeno je i stočarstvo. Danas Tavankut broji oko 4,500 stanovnika, u većini Hrvata - Bunjevaca. Oni su sačuvali štokavsko - ikavski govor i bogatstvo bunjevačkog narodnog stvaralaštva: nošnju, pjesme, pripovijetke, plesove, pletenje slame i svoje narodne običaje.

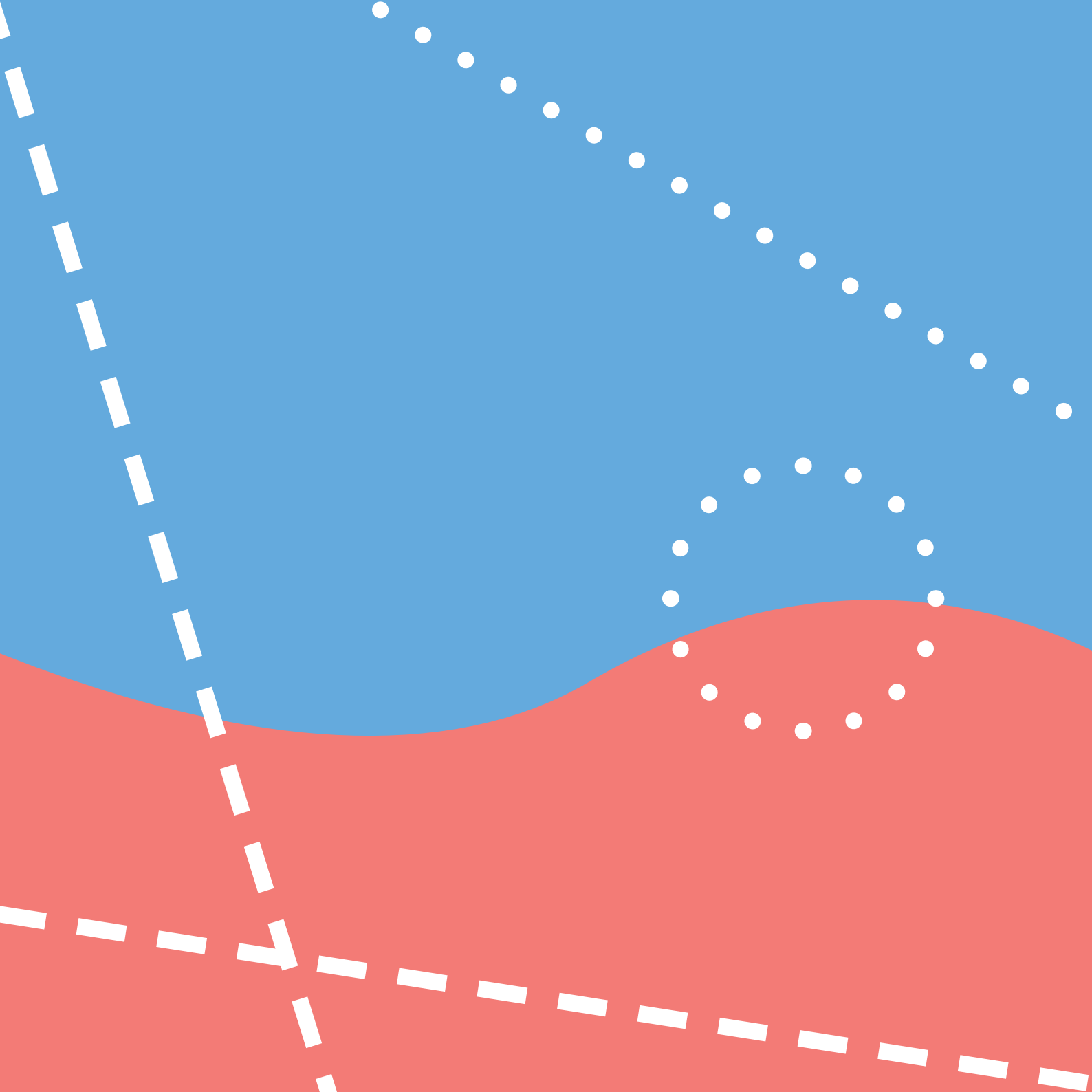

5
Spomenik Nemirna Ravnica
Donji Tavankut
Kapela Sv. Ane
Gornji Tavankut
3
GORNJI
TAVANKUT
CELJE 322 KM
NOVA GRADIŠKA 187 KM

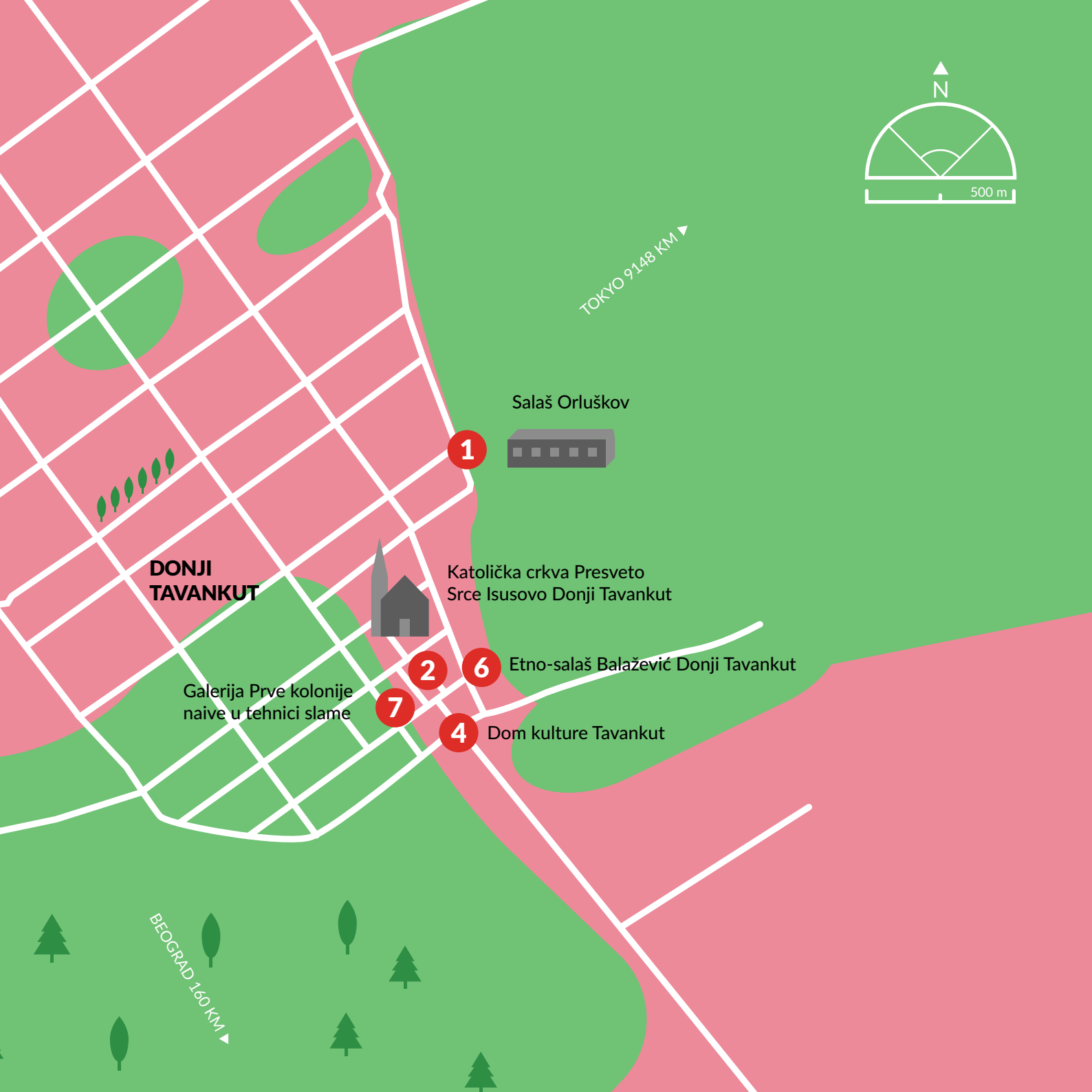
N
500 m
TOKYO 9148 KM
Salaš Orluškov
1
DONJI
TAVANKUT
Katolička crkva Presveto
Srce Isusovo Donji Tavankut
2
6
Etno-salaš Balažević Donji Tavankut
Galerija Prve kolonije
naive u tehnici slame
7
4
Dom kulture Tavankut
BEOGRAD 160 KM

1. Salaš Orluškov

(lokacija Donji Tavankut 1686)

Salaš obitelji Orlović, spomenik kulture poznat kao Orluškov salaš, podignut je 1870. godine. Jedan je od ukupno dva očuvana salaša na panorami južne strane Tavankuta. Svjedok je narodnog graditeljstva i načina života koji je podrazumijevao izoliranost i neovisnost od obližnjeg sela i grada.

2. Katolička crkva Presveto Srce Isusovo Donji Tavankut

(lokacija Trg Žarka Zrenjanina, Donji Tavankut)

Crkva u Donjem Tavankutu sagrađena je 1910. godine u neoromaničkom stilu. Spada među najljepše seoske sakralne objekte u cijeloj subotičkoj biskupiji, s prekrasno oslikanim interijerom. Poznata je po svojim bogatim freskama, arabeskama, vitražima i orguljama. Danas opslužuje oko 4500 vjernika.

3. Kapela Sv. Ane Gornji Tavankut

(lokacija Gornji Tavankut 24214)

U Gornjem Tavankutu je obitelj Mate Vukovića 1924. godine podigla kapelu posvećenu u čast sv. Ane, koja se nalazi u ugodnom i mirnom okruženju. U blizini je sačuvan stari arteški bunar.

4. Dom kulture Tavankut

(lokacija Bunjevački kulturni centar BKC, 24214 Donji Tavankut)

Dom kulture Tavankut sagrađen je 1950. godine, a obnovljen 2019. godine. U njemu su se u prošlosti organizirali koncerti, predstave, kino projekcije i drugi kulturni događaji.

5. Spomenik Nemirna Ravnica Donji Tavankut

(lokacija Donji Tavankut)

Spomenik je 1967. godine podignut kao sjećanje na pale borce u Drugom svjetskom ratu, ponajviše u Batinskoj bitci.

6. Etno-salaš Balažević Donji Tavankut

(lokacija OPG Balažević, Donji Tavankut)

Etno-salaš Balažević je turističko ugostiteljski objekt i spomenik kulturne baštine, tradicionalne arhitekture i interijera s galerijom, sagrađen 1909. a obnovljen 2014. godine.

7. Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame

(lokacija HKPD Matija Gubec, Marka Oreškovića, Donji Tavankut)

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame jedinstvena je u Srbiji. Sadrži više od 100 unikatnih eksponata autohtonih proizvoda iz slame koje izrađuju lokalne seoske žene. Godine 2012. galerija je obnovljena, a na godišnjoj razini kroz nju prođe više tisuća posjetitelja.

NOVA GRADIŠKA

I OKOLINA: OKUČANI I BODOVALJCI

Nova Gradiška je drugo najveće mjesto u Brodsko-posavskoj županiji i broji oko 11.000 stanovnika, od toga nemali broj nacionalnih manjina. Zahvaljujući svojoj lokaciji i prirodnim ljepotama, novogradiški kraj ima veliki potencijal za razvoj turizma. Prometnice čine grad vrlo pristupačnim, a privlačna okolica, od šumovitih padina Psunja do mirne posavske ravnice, daje mogućnost za različite turističke aktivnosti.

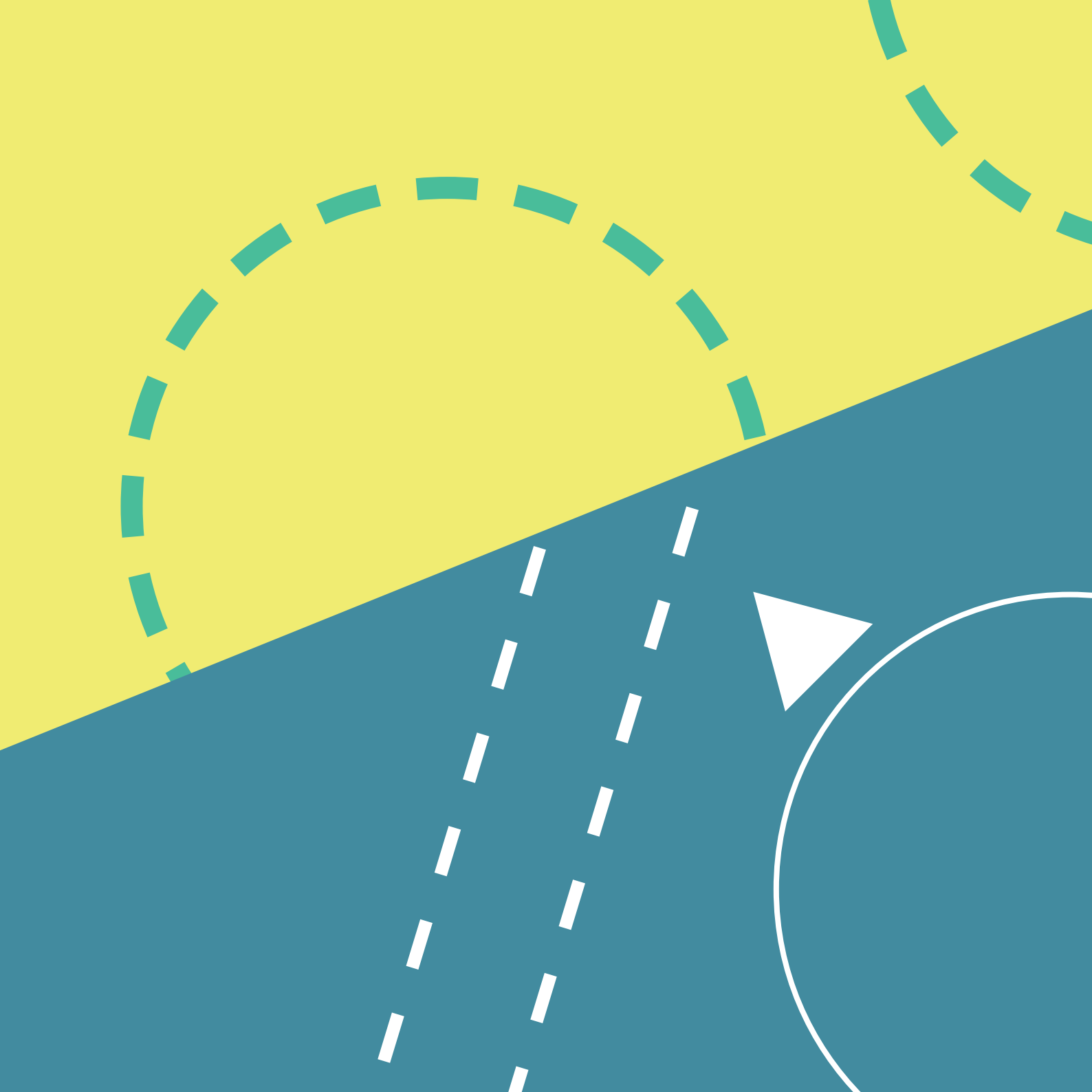

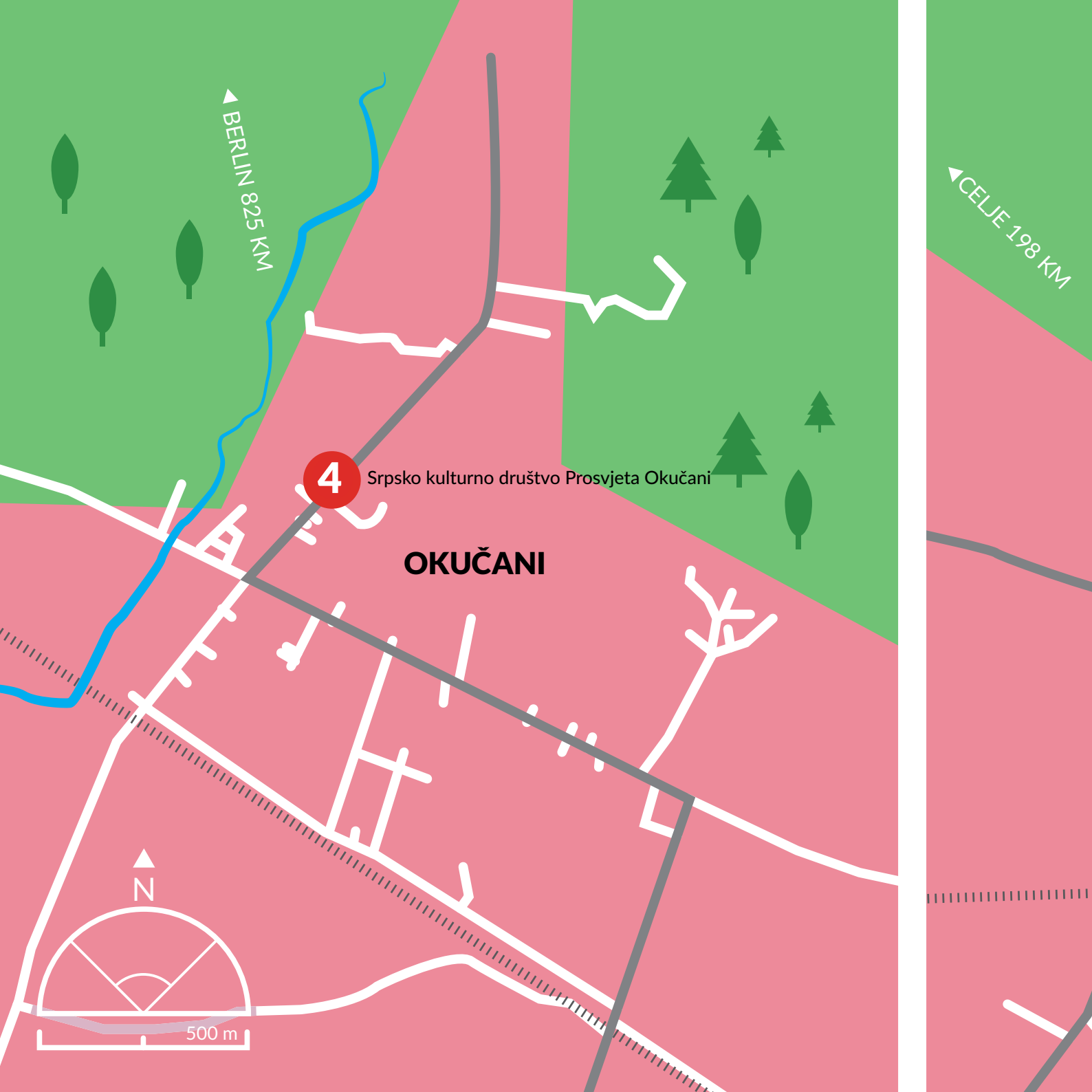
BERLIN 825 KM
CELJE 198 KM
4
Srpsko kulturno društvo Prosvjeta Okučani
OKUČANI
N
500 m

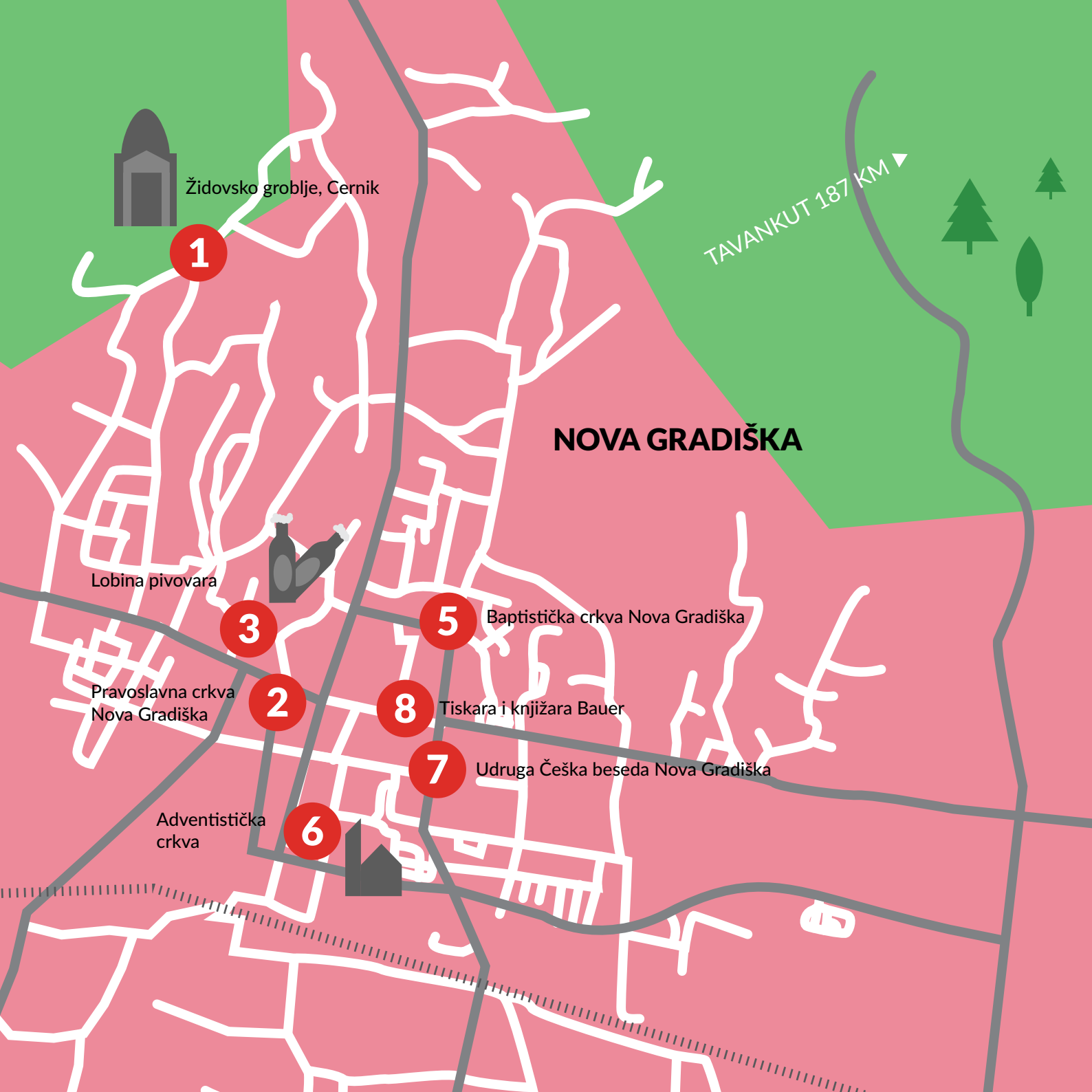
Židovsko groblje, Cernik
1
TAVANKUT 187 KM
NOVA GRADIŠKA
Lobina pivovara
3
5
Baptistička crkva Nova Gradiška
Pravoslavna crkva
Nova Gradiška
2
8
Tiskara i knjižara Bauer
7
Udruga Češka beseda Nova Gradiška
Adventistička
crkva
6

1. Židovsko groblje, Cernik

(sredina Potočne ulice)

Židovi su svoju koloniju u novogradiškom kraju osnovali u drugoj polovini 19. stoljeća. Privučeni dobrim uvjetima poslovanja dolaze uglavnom iz Mađarske, Moravske, Gradišća i Galicije. U Cerniku osnivaju židovsko groblje, privatnu židovsku školu, a oko 1880. godine grade i sinagogu.

2. Pravoslavna crkva Nova Gradiška

(Miroslava Kraljevića 9, Nova Gradiška)

Brojni pravoslavni Srbi Nove Gradiške u 2016. dobivaju svoju bogomolju u dvorišnoj zgradi u vlasništvu SPC, u funkciji Srpske pravoslavne bogomolje Svete Trojice, koja je za vrijeme NDH i Domovinskog rata srušena.

3. Lobina pivovara

(lokacija: OŠ Ljudevit Gaj)

Pivovara Lobe je najznačajnija gospodarska tvrtka Nove Gradiške u razdoblju od 1850. do 1945. godine, u vlasništvu obitelj Lobe koja potječe iz Češke, a poseban uspjeh postiže Ožujskim pivom koje se u Lobinoj pivovari kuhalo od kraja 19. stoljeća. Proizvodnja prestaje 1943. godine, a njezini strojevi su prebačeni u Zagrebačku i Karlovačku pivovaru.

4. Srpsko kulturno društvo Prosvjeta Okučani

(Lokacija: Ulica A. Starčevića 21, Okučani)

Društvo je osnovano 1998. godine radi očuvanja tradicije i kulture. Broji oko 70 članova te bilježi preko 200 nastupa u Hrvatskoj i inozemstvu. Uredili su etno kutak u kojemu čuvaju tradicijske uporabne predmete, tzv. Bakinu sobu i bogatu knjižnicu.

5. Baptistička crkva Nova Gradiška

(lokacija Mala 1, Nova Gradiška)

Vjerovanje i nauk baptističkih crkava slijedi temeljna vjerovanja glavnine kršćanskih crkava, odnosno vjerovanje rane kršćanske Crkve, kako je ono predočeno u Novome zavjetu i sažeto u Apostolskom i Nicejsko - carigradskom vjerovanju. Baptistička crkva bogoštovlje održava nedjeljom u 16:00 sati, a proučavanje Biblije srijedom u 17:00 sati.

6. Adventistička crkva

(Ulica Vladimira Nazora 6, Nova Gradiška)

Crkva je građena u razdoblju od 1977. do 1981. godine. U Brodsko-posavskoj županiji ima oko 180 pripadnika Adventističke crkve. Bogoslužje se održava svake subote.

7. Udruga Češka beseda Nova Gradiška

(lokacija Maksimilijana Benkovića 11, Nova Gradiška)

Udruga Češka beseda u Novoj Gradiški, koja broji preko 100 članova, dugi niz godina okuplja pripadnike češke manjine i radi na očuvanju češke kulturne baštine. Ističe se kroz pjevačku, likovnu i dramsku sekciju.

8. Tiskara i knjižara Bauer

(lokacija: Slavonski dućan)

Prvu tiskaru u Novoj Gradiški 1882. osnovao je Mavro Bauer. Bauer 1910. godine otvara knjižaru u velikoj obiteljskoj zgradi u središtu grada, secesijskoj građevini poznatog arhitekta R. Lubynskog. Poslove u tiskari nastavili su njegovi sinovi sve do 1941. Danas je u ovom prostoru smješten Slavonski dućan.

CELJE

I OKOLINA - LAŠKO I RIMSKE TOPLICE

Grad Celje leži na rijeci Savinji u jugoistočnom dijelu Celjske doline - 70 km sjeveroistočno od glavnog grada Slovenije, Ljubljane, i važno je prometno raskrižje između Ljubljane na zapadu, Maribora na sjeveru, Zidanog Mosta na jugu, Velenja i Slovenj Gradeca na sjeverozapadu kao i Rogaške Slatine na istoku. Celje je i gospodarsko središte tog područja. U Celju i okolini, ponajviše zbog razvoja industrije i turizma (Terme Laško i Rimske Toplice), u vrijeme bivše države stvorila se široka baza doseljenika, rodom s područja bivše Jugoslavije.

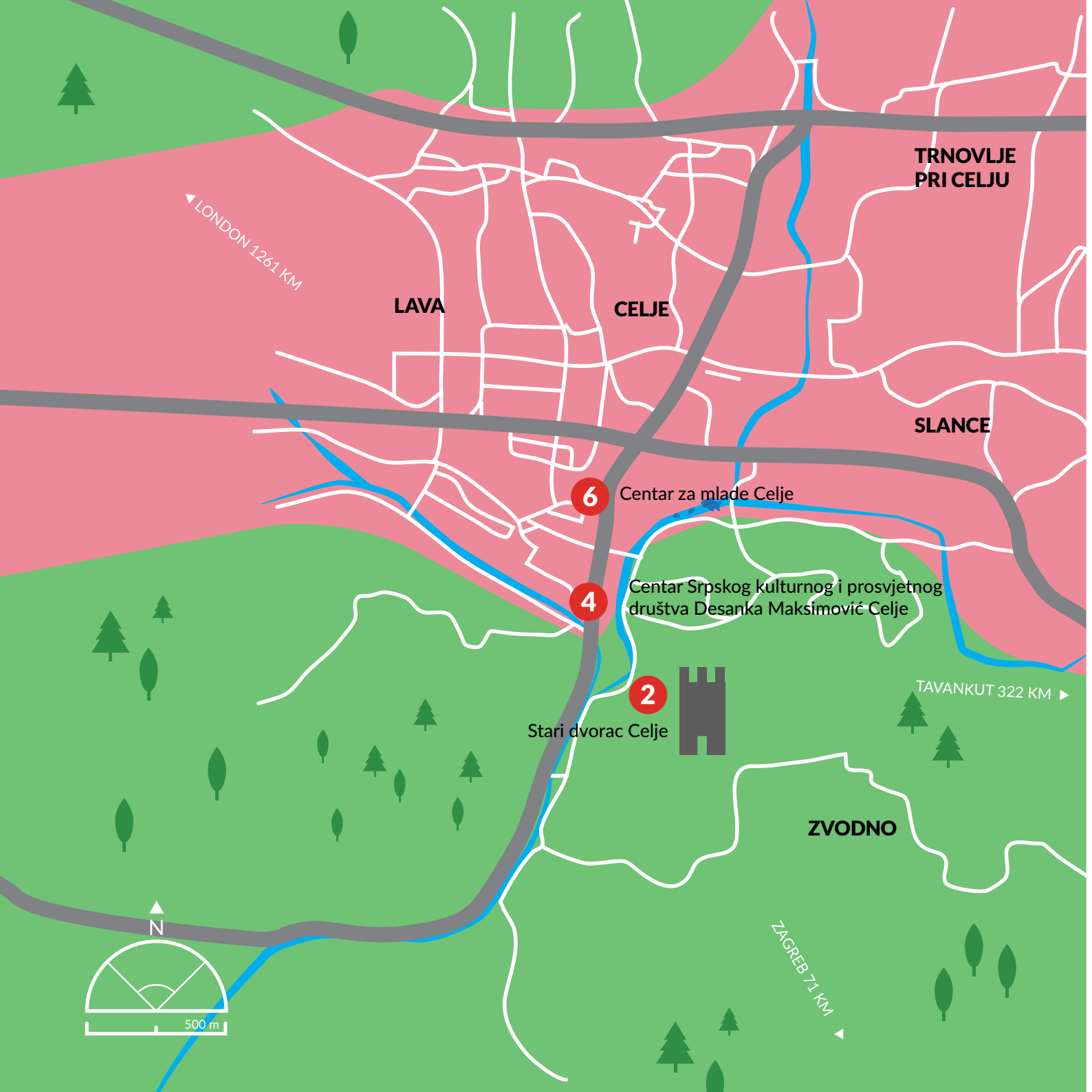
TRNOVLJE
PRI CELJU
LONDON 1261 KM
LAVA
CELJE
SLANCE
6
Centar za mlade Celje
4
Centar Srpskog kulturnog i prosvjetnog društva Desanka Maksimović Celje
2
Stari dvorac Celje
TAVANKUT 322 KM
ZVODNO
ZAGREB 71 KM
N
500 m

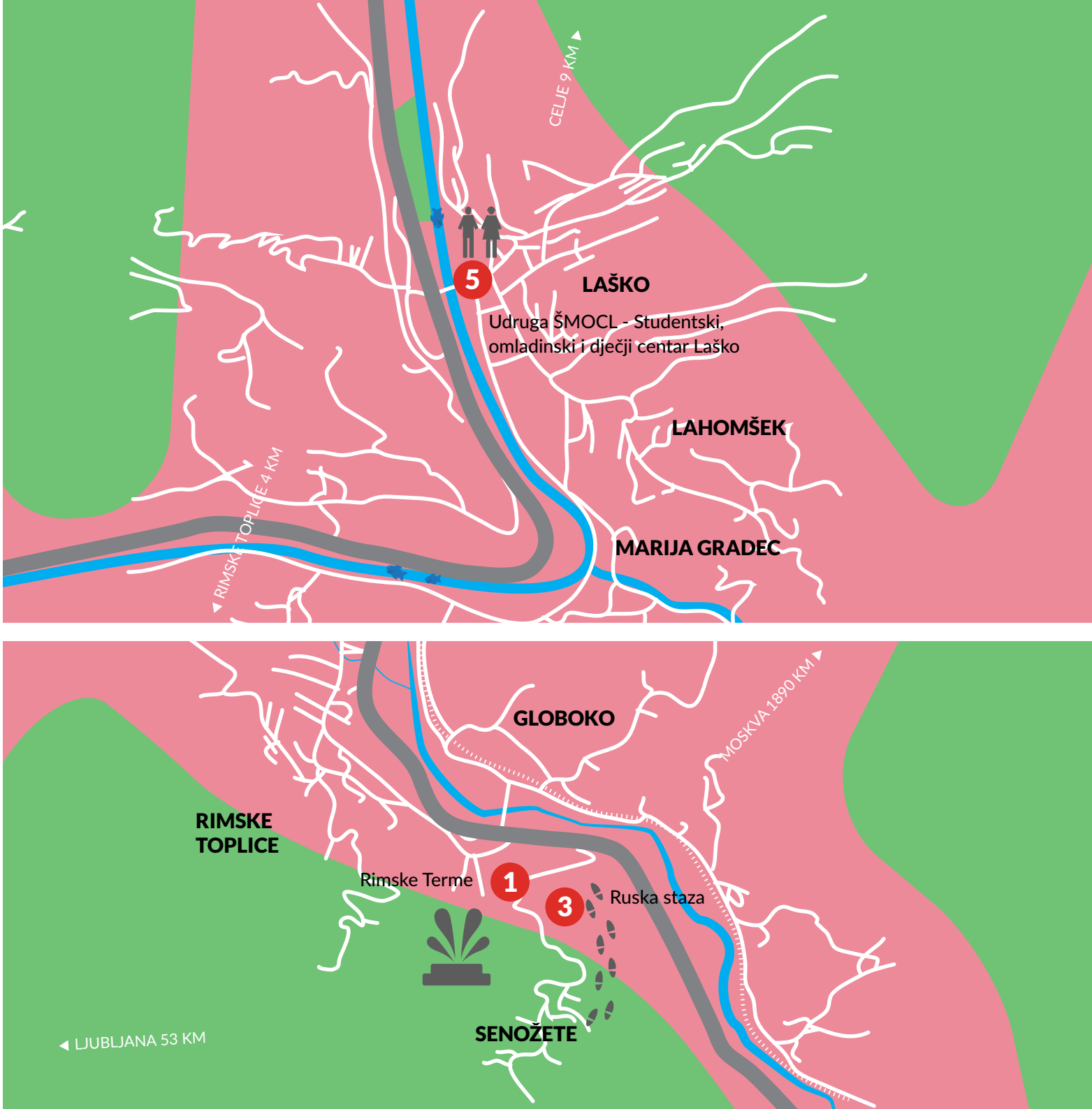
CELJE 9 KM
5
LAŠKO
Udruga ŠMOCL - Studentski,
omladinski i dječji centar Laško
LAHOMŠEK
RIMSKE TOPLICE 4 KM
MARIJA GRADEC
GLOBOKO
MOSKVA 1890 KM
RIMSKE
TOPLICE
Rimske Terme
1
3
Ruska staza
SENOŽETE
LJUBLJANA 53 KM

1. Rimske Terme

(RIMSKE TERME, Toplice 10, 3272 Rimske Toplice)

Rimske terme prvi put su spomenute u Akvilejskoj povelji 1486. godine, ali stvarno su zaživjele nakon 1840. godine. Ljekovite učinke termalne vode i prekrasnog okoliša kroz povijest su uživali mnogi ugledni gosti, poput engleske i pruske princeze Viktorije, Napoleonove sestre, princeze Murat, austrijskog pisaca Franza Grillparzera, srpskog pisca Vuka Karadžića, cara Ferdinanda, nadvojvode Ivana i mnogih drugih. Sada su Rimske terme otvorene za sve posjetitelje. Omogućuju povratak umirujućoj prirodi, zdravlju, blagostanju i opuštanju. U tome pomaže termalna voda koja ima ljekovit učinak na ljudsko tijelo.

2. Stari dvorac Celje

(lokacija Cesta na Grad 78, 3000 Celje)

Stari dvorac Celje nalazi se na brdu iznad Celja, točnije jugozapadno od gradske jezgre na stjenovitoj litici iznad rijeke Savinje. To je najveći dvorac u Sloveniji koji je vjerojatno nastao već u 12. stoljeću, točnije između 1120. i 1130. godine, kada Gunther-Gunthero marchione de Cylie, sin Hohenwart-Pozzuola iz bočne grane Vovbržana kao prvi i jedini pogranični grof preuzima ime po Celju. Katarina Branković, kći srpskog despota Đurađa Brankovića, udala se 1434. za grofa grofa Ulrika II. utjecajnog plemića koji je 1436. postao celjski knez. Kako je Ulrich II. umro u beogradskoj zavjeri, Katarina je kratko vrijeme vladala u celjskoj kneževini i zagorskoj županiji. Danas njoj u spomen Srpska pravoslavna gimnazija u Zagrebu nosi ime Kantakuzina Katarina Branković.

3. Ruska staza

(lokacija: RIMSKE TERME, Toplice 10, 3272 Rimske Toplice)

U parku Rimskih termi isprepliću se dvije povijesti, engleska i ruska. U prvom dijelu parka prisutna je engleska povijest. Put duž šumovitog travnjaka (livade) naziva se Viktorijina promenada, u znak sjećanja na posjet engleske princeze i pruske prijestolonasljednice Viktorije. Tada su posađene divovske sekvoje iz Londona. U drugom dijelu parka prisutna je ruska povijest. Šetalište je prvo produljeno u šumu i produženo od strane ruskih zarobljenika. Gradnja staze je započeta 1917. godine od strane 47 zarobljenika, većinom Rusa, a u listopadu 1918. godine izgrađena je pješačka staza dugačka 1216 m. Ruska staza, nadograđena je i u tom obliku sačuvana do danas.

4. Centar Srpskog kulturnog i prosvjetnog društva Desanka Maksimović Celje (lokacija: Ulica XIV. divizije 14, 3000 Celje)

SKPD Desanka Maksimović Celje osnovano je 1999. godine. Udruga povezuje više od stotinu aktivnih članova celjske regije, koji se slovenskim i međunarodnim javnostima predstavljaju na raznim kulturnim događajima. Svojom pjevačkom, folklornom, kulinarskom i dramskom sekcijom svrstavaju se među najaktivnije centre te time iskazuju svoju kulturnu baštinu.

5. Udruga ŠMOCL - Studentski, omladinski i dječji centar Laško
(lokacija Mestna ulica 2, 3270 Laško)

Udruga ŠMOCL dobrovoljno je, neovisno i neprofitno udruženje koje provodi aktivnosti za studente, mlade i djecu koje predstavljaju opću društvenu korist, a posebno u smislu izgradnje njihove neovisne i autonomne osobnosti, koja će se moći prilagoditi i biti uključena u rad različitih skupina. Svrha provođenja aktivnosti udruge prvenstveno je priprema, edukacija, poticanje i davanje različitih oblika pomoći studentima, mladima i djeci kako bi im se pomoglo u životu i karijeri. U svoj rad preko programa Europskih snaga solidarnosti uključuju i mnoštvo volontera s područja Balkana. Udruga je prepoznatljiva i po svom multimedijalnom centru TV Laško.

6. Centar za mlade Celje
(lokacija Mariborska cesta 2, 3000 Celje)

Centar za mlade Celje zahvaljujući otvorenom pristupu i kvalitetnom sektorskom i međusektorskom umrežavanju na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini postiže brojne pozitivne učinke na razvoju mladih i lokalne zajednice. Centar za mlade Celje kultno je mjesto za mlade, a njihov moto 'prostor slobodnih ideja' istovremeno je njihova kulturna baština, način rada te vizija budućnosti. Centar za mlade Celje također povezuje mlade pripadnike doseljenika s prostora bivše Jugoslavije i kroz odabran sadržaj kulturnih i edukacijskih aktivnosti brine za njihovu bolju integraciju u slovensko većinsko društvo.